

חינוך לחיים

פרשת פנחס

'ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון' קח לך- קחנו בדברים, אשריך שזכית להנהיג בניו של מקום. יש להבין מה הטעם היה צורך לשדל את יהושע בדברים שיסכים לקבל על עצמו את הנהגת העם? אותו דבר מצינו בלקיחת הלויים לשרת במשכן 'קח את הלויים מתוך בני ישראל' וגם שם פירש רש"ע קחם בדברים אשריכם שתזכו להיות שמשים למקום. וגם כאן הבקשה הזאת אומרת דרשני, מדוע לא יזדרזו הלויים לקבל על עצמם את העבודה במשכן מתוך שמחה והערכה לזכות הגדולה שהם זכו, ומדוע ללא שידולם בדברים היו מסרבים לכך?

וכן בעצם מצינו במשה רבינו ובירמיה הנביא וביונה שהקב"ה מועיד להם תפקיד או שליחות מסוימת והם סירבו בתחילה לקבל על עצמם את הדבר. משה רבינו אמר 'שלח נא ביד תשלח' יונה – 'ויקם יונה לברוח תרשישה' ירמיה אמר 'לא ידעתי דבר כי נער אנכי' ובסוף כולם הלכו. א"כ מדוע סירבו גדולי עולם הללו לקבל עליהם את דבר ה'???

נקדים את דברי ר' ישראל סלנטר באגרת המוסר שישנם שני סוגים של יצר הרע. האחד הוא היצר הטבעי כלומר, התאוות הגשמיות והיצרים החומריים הטבועים בכל אדם שמסיתים אותו לצד הטומאה. ויש עוד יצר שמנסה להניא את האדם מלהתעלות בענוה פסולה שלא מתאים וראוי לכך. ובכלל מלחמה זו מתאמץ היצר הרע למנוע את האדם מלמלא את התפקיד הייחודי שלו ואת הייעוד אשר קבע לו הקב"ה בעולמו. ומטרתו היא להכשיל את האדם דווקא בתפקיד המסויים שניתן לו משמיים. וכל אדם יכול לבדוק את עצמו ולראות במה היצר הרע הכי נלחם בו זה הסימן שדווקא בזה התפקיד והיעוד שלו בעולם.

וזו הבחינה והניסיון שעמדה בני האבות האומה בבואם לקבל עליהם את מאמר ה', ועוררה בליבם חששות שמא לא יצליחו בתפקידם. גם אצל משה נאמר 'והן לא יאמינו לי' ולא איש דברים אנכי'. גם אצל יונה שברח תרשישה וגם אצל ירמיהו שאמר 'נער אנכי'. לכן הוצרך הקב"ה לצוות לנביאים את השליחות הנודעת להם בשנית ולהורות להם שזה תפקידם ולשכנע אותם שיקחו את זה על עצמם. ולכן גם בפרשתינו צריך לשכנע את יהושע שיקח את התפקיד כדי שלא יתן מקום לשטן למנוע ממנו את קיום השליחות הנשגבה של הנהגת כלל ישראל.

וזה הטעם שהיה צריך לשדל את הלויים לשרת במשכן שהרי הלויים קדושים מרחם ושליחותם כולל כל המעלות הנצרכות לשרת במקדש ה' טבועה במהותם. דווקא משום כך ישתדל היצר הרע למנוע מהם מלהשתמש בכוחותיהם ולמלא את שליחותם. לכן היה צורך בציווי מיוחד לשדל את הלויים לקחת את התפקיד כדי לחזקם ולאמצם בקבלת התפקיד שיועד להם.

כללו של דבר על כל תלמיד ואדם לדעת את דרכיו של היצר הרע ואת מהלכיו. לכל אדם יש יעוד המיוחד רק לו ותפקיד המיוחד לו, ובשביל זה נתן לו ה' את הכוחות והדרך שלו בבחינת חנוך לנער על פי דרכו ורק כך יוכל להגיע אל שלמותו ואל תיקונו. ויזכור תמיד שדווקא באותו עניין יניח היצר את כל כובד משקלו כדי להרחיק את האדם מהשלמות אותה הוא צריך להשיג. לכן כשרואה אדם כי היצר מתגבר בו ומנסה למונעו מלמלא את תפקידו יאזור חיל למלחמה וידע נאמנה כי זה הוא המקום בו עליו להשיג את שלמותו וכך יגיע לתיקונו.

ונזכור שהעבודה שלו חייבת להיות בעקביות ובהתמדה שהם הדברים החיוניים והיסודיים להצלחה בעובדת ה'. כי הרי ברור שיותר קל לאדם לקיים את המצוות או מטלות שמתחדשות ובאות מזמן לזמן מאשר את המצוות שאותן יש לקיים באופן תמידי יום יום. ההתמדה היא השעבוד המוחלט יותר מעבודת ה' הבנויה על התלהבות חד פעמית בעשיית מצוות הבאות מזמן לזמן. ולכן אנו רואים בפרשה את החשיבות הגדולה של קורבן התמיד עד כדי כך שהכתירו את הפס' 'את הכבש האחד תעשה בבוקר' ככלל החשוב ביותר (מדרש פליאה) ולכאורה מדוע? הרי אין בו אלא ציווי פרטי ככלל של 'ואהבת לרעך כמוך' או 'שמע ישראל'? וההסבר אומר המהר"ל שהעניין שמקריבים אותו באופן קבוע ותמידי זו המעלה הגדולה כי 'כמו שהעבד לא סר עבודתו מן אדון שלו רק הוא עובדו תמיד'.

וכידוע הסברו של השם משמואל על הפס' בתהילים 'מי יעלה בהר ה' שאכן מעלה גדולה היא לעלות בהר ה', אך מעלה גדולה יותר היא 'ומי יקום במקום קדשו' להתמיד בעבודת ה' היום יומית בדרגה גבוהה.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com